

Kymenlaakson liiton lausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ja viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Kymenlaakson liitto kiittää eduskunnan ympäristövaliokuntaa lausuntopyynnöstä. Kymenlaakson liitto on lausunut asiasta 29.6.2022 ja katsoo, että tuolloin esiin nostetut seikat ovat edelleen ajankohtaisia.

Maakuntien liitot laativat maakuntakaavoja, merialuesuunnitelmia ja maakuntasuunnitelmia ja -ohjelmia. Maakuntasuunnitelmasta, maakuntakaavasta sekä merialuesuunnitelmasta säädetään maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) ja maakuntaohjelmasta laissa alueiden kehittämisestä ja rakennerahastotoiminnan hallinnoinnista.

Ympäristöministeriön rooli maakuntakaavoituksen osalta on keskeinen alueiden käytön ohjauksen sekä valtakunnallisten maankäyttökysymysten ja valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edistämisen näkökulmasta. Maakuntakaavoissa käsitellään valtakunnallisesti merkittäviä kysymyksiä liittyen mm. energiahuoltoon ja liikenteeseen. Valtakunnallisesti merkittävien alueiden käytön suunnittelukysymysten osalta voi olla myös valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia eikä niiden tunnistaminen ole aina yksiselitteistä.

Ympäristöministeriön toimialaan kuuluu MRL 17 §:n mukaan alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen yleinen kehittäminen ja ohjaus sekä vastuu merialuesuunnittelun yleisestä kehittämisestä ja ohjauksesta sekä yhteistyöstä naapurivaltioiden kanssa. Ympäristöministeriöllä on näin ollen vahva rooli alueiden käytön suunnittelun kysymysten osalta. Nykyisin Suomen ympäristökeskus on ympäristöalan tutkimus- ja kehittämisskeskus, jonka tehtävät painottuvat ympäristöasiantuntijuuteen. Kymenlaakson liitto katsoo, että alueiden käytön suunnittelun kannalta rajat ylittävien ympäristövaikutusten vastuuviranomaisen tiivis yhteistyö maankäytön suunnittelusta vastaavan tahon kanssa on etu. Kymenlaakson liitto katsoo, että mikäli MRL 206 a-luvun mukaiset tehtävät siirretään ympäristöministeriöltä Suomen ympäristökeskukselle, tulee varmistua siitä, että SYKE:llä on riittävä osaaminen alueiden käytön suunnittelun kokonaisuudesta, lainsäädännöstä ja suhteesta muuhun suunnitteluun.

Kymenlaakson sijainti EU:n ja Venäjän välisellä rajalla asettaa haasteita myös maankäytön suunnitteluun ja aluekehittämiseen. Lakiesityksen mukaisia valtioiden rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia koskevia tehtäviä hoitaa Venäjällä ministeriötaso. Ministeriötason osaaminen korostuu näin ollen myös Venäjä-kysymysten osalta

erityisesti tällä hetkellä vallitsevasta maailmantilanteesta johtuen. Lisäksi Venäjä ei ole Espoon sopimuksen osapuoli, mikä saattaa heikentää entisestään Venäjän kanssa tehtävää yhteistyötä ympäristövaikutusten arvioinnissa. Myös tästä syystä olisi tärkeää, että Venäjään liittyvissä rajat ylittävissä vaikutusten arviointia koskevissa keskusteluissa myös Suomessa on ministeriötason vahva edustus.

YVA- ja SOVA-tehtävien siirtoa Suomen ympäristökeskukselle (SYKE) ehdotetaan siksi, että tehtävien katsotaan olevan lähinnä hallinnollisia. Kymenlaakson liitto ei vastusta YVA- ja SOVA-lain mukaisten, hallinnollisten viranmaistehtävien siirtämistä SYKE:lle. Kymenlaakson liitto kuitenkin esittää huolensa siitä, että rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnin ei tulisi olla pelkästään hallinnollinen tehtävä. Jotkin rajat ylittäviä vaikutuksia aiheuttavista hankkeista edellyttävät myös poliittista arviota, ja tällöin on tärkeää, että harkinta tehdään ministeriötasolla. Tällaisten hankkeiden kohdalla on tärkeää varmistaa, että ympäristöministeriön ja SYKE:n yhteistyö on tiivistä. Kymenlaakson liitolla ei ole muuta lausuttavaa asiasta.